

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

17 april 2001

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Patrick Lachaert en Paul Wille –

betreffende de NV Vlaamse Milieuholding

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Al geruime tijd worden vragen gesteld omtrent de doelstellingen en resultaten van de NV VMH : de kernvraag is of het Vlaamse Gewest wel het beste milieubeleid uitvoert voor de laagste prijs.

Het algemeen beginsel van de subsidiariteit, dat zegt dat het best gesitueerde bestuur ook bevoegd moet zijn om een bepaalde taak uit te voeren, moet hier worden gehuldigd, in die zin dat :

- lokale en regionale besturen, gemeenten en intercommunales, hun volle bevoegdheid moeten kunnen uitoefenen zonder te worden gehinderd door het VMH-initiatiefrecht (van artikel 43, §2, van het Afvalstoffendecreet).

In de praktijk wordt juridisch-technisch het subsidiariteitsbeginsel afgezwakt ten voordele van dat VMH-initiatief – wat dat er in de praktijk heeft toe geleid dat het subsidiariteitsbeginsel niet wordt toegepast en het VMH-initiatief inzake nuttige toepassing of verwerking van afvalstoffen tot algemene regel is verheven (voorbeelden : Milieupark Gent, CVBA Vlabraver, CVBA Averpa, CVBA Aplim, enzovoort) ;

- de gespecialiseerde privé-ondernemingen op marktconforme wijze hun rol kunnen spelen met andere woorden : de lokale en regionale openbare besturen moeten opnieuw volwaardig hun rol kunnen spelen in het milieubeleid. Zij kunnen desgevallend een beroep doen op privé-ondernemingen volgens de regels van de concurrentie en van de vrije markt.

Op dit ogenblik zoeken de dochterondernemingen van de NV VMH steeds het midden tussen twee rechtssferen de privaatrechtelijke en de publiekrechtelijke- in die zin dat zij geregeld aanspraak maken op de prerogatieven eigen aan en bepaald rechtssfeer, maar zich daarbij niet consequent houden aan de daaraan verbonden verplichtingen. Ze profileren zich als emanatie van de Vlaamse regering en als overheidspartner bij de vorming van provinciale studieverenootschappen en afvalintercommunales om nadien in de exploitatiefase ten aanzien van de gemeenten en provincies de rol van private partner op te nemen met een uitgesproken winstoogmerk.

Dit leidt tot een "outlaw"-situatie van het wisselende "petje" (publiek-privaat) leidt tot vormen van rechteloosheid.

Dit is institutioneel en maatschappelijk een verwerpelijke praktijk, omdat de dochterondernemingen hiermee de betrokken rechtssystemen zelf hanteren, in plaats van er aan onderworpen te zijn, zoals het andere privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersonen past.

Vermits één en ander alleen kan met de goedkeuring van de wetgevende en de uitvoerende macht wordt in het huidig voorstel van decreet een manifeste structuurwijziging voorgesteld die institutionele stabiliteit in het Vlaamse Gewest ten goede komt.

2. De Vlaamse Milieuholding NV werd opgericht als een dochtermaatschappij van de NV GIMV op 18 januari 1990.

Als gespecialiseerde holding heeft de Vlaamse Milieuholding tot doel om risicodragende financiële middelen te verschaffen aan initiatieven en ondernemingen met een belangrijke activiteit ten voordele van het milieu. Het gaat daarbij zowel over de "curatieve" als preventieve milieu-activiteiten. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen holdingactiviteiten en investeringsactiviteiten.

In haar rol van holdingsmaatschappij treedt de NV VMH op als aandeelhouder of als referentie-aandeelhouder. De NV VMH draagt de eindverantwoordelijkheid voor de succesvolle realisatie van de strategie. De dagelijkse leiding wordt toevertrouwd aan professionele managers.

In haar rol van investeringsmaatschappij neemt de NV VMH minderheidsparticipaties samen met andere partners op basis van een goedgekeurd businessplan. In dat geval draagt de NV VMH niet de eindverantwoordelijkheid maar stelt zij enkel haar ervaring ter beschikking om mee te werken aan de uitbouw van de onderneming. Een evaluatieperiode wordt vooropgezet van 5 à 10 jaar (volgens de presentatiebrochure van de VMH 18 oktober 1993).

Deze periode is thans ongeveer verstreken.

3. Het toezicht en de controle op de NV VMH laat zeker te wensen over. Omdat het als naamloze vennootschappen betreft, is er geen controle van het Rekenhof, noch van de inspectie van Financiën.

Er was gedurende een bepaalde periode zelfs geen regeringscommissaris.

Als vennootschappen vallen de firma's niet onder het administratief toezicht van de Raad van State. Alleen de burgerlijke rechtbank is bevoegd inzake burgerlijke geschillen, wanneer iemand een geding aanspant. Bij misdrijven is de strafrechter bevoegd.

Enige vorm van bestuurlijke overheidscontrole is er dus niet en het parlement moet het stellen met enkele mededelingen, wanneer het er zelf om vraagt.

De vraag rijst of het normaal is dat er nauwelijks toezicht is en de overheidsmiddelen die via de NV VMH worden besteed, aan elke parlementaire controle ontsnappen.

Is de minister en het Vlaams Parlement bereid om alle uitgaven van de firma's van de NV VMH aan de voorafgaande controle van het Rekenhof te onderwerpen? Deze vraag werd bij de bespreking van de begroting gesteld. Ze werd niet beantwoord. (Stuk 15 (1999-2000) Nr. 5/5 blz. 26 en 27 – ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000.). Waarom de professionele managers en bestuurders van deze vennootschappen overheidscontroles storend vinden en liever geen vragen krijgen, blijft een open vraag.

4. Als gespecialiseerde dochteronderneming van de GIMV kwam ook de NV VMH onder zware druk te staan en kreeg de politieke kritiek naar aanleiding van het uitbreken van het schandaal met de NV KS en de ongecontroleerde verspilling van overheidsgeld aldaar.

Dit heeft geleid tot het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg. Dat decreet werd, wat de positie van het Limburgfonds betreft, gewijzigd door het decreet van 22 november 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1995 en het decreet van 16 maart 1999 houdende wijziging van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot de oprichting van het Limburgfonds en van de Permanente Werkgroep Limburg.

In dat decreet wordt bepaald dat de maatschappijen van de NV VMH en haar dochterondernemingen investeringsmaatschappijen zijn met de rechtsvorm van een NV (artikel 10). De handelingen van deze maatschappijen worden geacht daden van koophandel te zijn. Deze bepaling roept natuurlijk vanzelfsprekend de vraag op of het optreden van de uitvoerende macht in de milieusector het karakter moet hebben van daden van koophandel, die in principe onderworpen zijn aan de normale regels van de concurrentie.

In artikel 10, §2, van dat decreet wordt bepaald dat de NV VMH zich moet toelagen op investeringen in milieuprojecten en op participaties in nutsbedrijven in de milieusector met inbegrip van de drinkwatervoorziening, in binnen- en buitenland.

Artikel 10, §3, van dit decreet bepaalt dat de opdrachten, de financiering, de financiële objectieven, enzovoort, worden bepaald door beheerscontracten met het Vlaamse Gewest bij besluit van de Vlaamse regering.

Gevraagd werd of de minister het Vlaamse Parlement alle beheerscontracten in verband met de NV VMH en de Vlaamse regering ter beschikking kan stellen. Dit is niet of onvoldoende gebeurd. Het is gebleken dat opdrachten aan de NV VMH of haar dochters worden toevertrouwd, die bij wet of decreet aan openbare besturen of aan instellingen van openbaar nut als bevoegdheid werden toegekend. Dat is niet normaal, aangezien de daden van de NV VMH daden van koophandel zijn en een overheidsoptreden bezwaarlijk als een daad van koophandel kan worden beschouwd.

5. In het recht (zie de vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie) is een Europese richtlijn een hogere hiërarchische norm dan een wet of een decreet. Dat staat vast. Inzake overheidsopdrachten bestaan er enkele richtlijnen van de EU die thans rechtstreekse werking hebben. De meest bekende zijn de richtlijn aangaande de uitvoering van werken (89/440/EU) en de richtlijn voor diensten (92/50/EU). Er is eveneens een EU-richtlijn voor leveringen. Daarnaast werden vermeld, de richtlijnen 97/52/EU, 93/36/EU, 93/37/EU. De EU-richtlijn voor werken werd in Belgisch recht omgezet bij koninklijk besluit van 1 augustus 1990. De andere richtlijnen, inclusief die voor de opdrachten voor werken werden alle omgezet in Belgisch recht bij wet van 24 december 1993.

Volgens al die éénsluitende bepalingen is een publiekrechtelijke of gemengde instelling, die onder de toepassing van deze overheidsopdrachtenwetgeving valt.

"Elke instelling die :

- opgericht door zijn specifiek doel tegemoet te komen aan de behoeften van algemeen belang die niet van industriële of commerciële aard zijn en
- rechtspersoonlijkheid heeft en
- waarvan de werkzaamheden hoofdzakelijk gefinancierd worden door de Staat, de territoriale of andere publiekrechtelijke instellingen of waarvan het beheer onderworpen is aan het toezicht van deze laatste of waarvan de leden van de directie, van de raad van bestuur of van toezicht voor meer dan de helft door de staat of op territoriale of andere publiekrechtelijke instellingen benoemd zijn".

Terzake kan worden verwezen naar de omzendbrief van de Eerste minister van 2 december 1997. (BS 13 december 1997)

Het is evident dat de taken en opdrachten waarvoor de NV VMH werd opgericht zich uitsluitend bevinden in het domein van het openbaar nut en van het algemeen belang, ook al hebben ze uiteraard commerciële en industriële neveneffecten, met zoals bijvoorbeeld de bouw van een brug door Openbare Werken, industriële en commerciële neveneffecten heeft. Het is ook evident dat het grootste aandeel van de financiering door de overheid gebeurt. Bijgevolg is de overheidsopdrachtenwet van toepassing op opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten ten behoeve van de NV VMH en die dochterondernemingen waarvan zij de meerderheidsaandeelhouder is. De bepalingen in de statuten, het besluit en eventueel in het al genoemde decreet van 13 juli 1994 en latere wijzigingen, veranderen daaraan niets. Ze zijn immers van een lagere rechtsorde.

Overigens werd het niet-toepassen van deze wetgeving op de overheidsopdrachten niet beslist in een decreet of een besluit maar was het gewoon de beslissing van de professionele managers op zich.

Iedereen weet nu dat de NV VMH en haar dochterondernemingen deze wetgeving niet toepassen. De vraag rijst waarom dat niet gebeurt.

In de wet van 24 december 1993 wordt groot belang gehecht aan de onverenigbaarheden (artikel 10 - vroeger artikel 6 (wet 14 juli 1976) ;

"In geval rechtstreeks of onrechtstreeks één of meer aandelen of deelbewijzen ter waarde van ten minste 5 % van het maatschappelijk kapitaal in gemeenschappelijke handen zijn, wordt het belang (= belangenvermenging) geacht te bestaan.

Elke persoon of rechtspersoon die zich in één van deze toestanden van belangenvermenging bevindt is ertoe gehouden zichzelf te wraken". Verwezen wordt eveneens naar artikel 78 van het KB van 8 januari 1996 betreffende overheidsopdrachten.

Een recent voorbeeld van de niet-toepassing van de wetgeving is de beslissing van de NV Indaver om de werken van de bijkomende verbrandingsoven te Beveren-Waas toe te wijzen aan de NV Seghers-Engineering, zonder de formaliteiten (zoals de bekendmaking) en de andere dwingende bepalingen van de wetgeving toe te passen. Sterker nog : door de NV VMH werd aan die firma een achtergestelde converteerbare obligatielening toegekend van 100 miljard frank. Andere mededingende aannemers kregen een dergelijke cadeau-lening niet. Het betreft hier duidelijk een geschenk aan één aannemer, wat uiteraard de correcte mededinging vertekent en het elementaire gelijkheidsbeginsel schendt. Op een parlementaire vraag daaromtrent werd niet of onvoldoende geantwoord.

Een ernstig onderzoek omtrent deze praktijk van het niet-toepassen van de overheidsopdrachtenwet is noodzakelijk. Een gerechtelijk onderzoek zou gepast zijn.

6. Het MINA-Fonds werd opgericht bij decreet van 23 januari 1991 als fonds voor milieu-investeringen als een dienst met afzonderlijk beheer.

Het MINA-Fonds werd gespijsd uit de algemene middelen, uit de opbrengsten van de milieuheffingen, uit de dividenden van de NV VMH en nog enkele kleinere inkomsten. Op zijn beurt spijs het Mina-Fonds de begrotingen van de VMM, de OVAM, de VLM en de NV VMH.

De rechten van de NV VMH, op de financiële middelen van het Mina-Fonds zijn aanzienlijk groter dan die van de instellingen van openbaar nut, vermits bij voorbeeld de NV Aquafin, dochter van de NV VMH effectieve trekkingsrechten heeft uit dit Fonds. Vooral de middelen van de NV Aquafin schijnen een onuitputtelijk vat te zijn. Principieel

komt men tot de situatie dat er een MINA-fonds bestaat met afzonderlijk beheer, gespijsd door belastingsgelden – de Raad van State heeft herhaaldelijk bij arrest gezegd dat heffingen ook belastingen zijn – en waarop vennootschappen trekkingsrechten, – dus rechten, – hebben, waarop verder nagenoeg iedere controle ontbreekt.

De vraag rijst of dit een gezonde situatie is en waarom de begrotingsorthodoxie niet wordt toegepast ?

Het MINA-Fonds zou dan ook beter worden afgeschaft en de begrotingen van de verschillende openbare instellingen zouden beter als afzonderlijke begrotingen aan die van het Vlaamse Gewest worden gehecht .

Naar het woord van de minister is de begroting van 2001 een overgangsbegroting, maar de formele intentie om ook hier verandering in te brengen moet toch worden gegeven. Het advies van het Rekenhof is in deze is meer dan gewenst.

De opmerkingen van het Rekenhof komen er onder andere op neer dat de NV VMH als het ware een financiële vrijgeleide krijgt via het MINA-Fonds.

7. Het artikel 43, §2, van het Afvalstoffendecreet.

Het Afvalstoffendecreet van 20 april 1994 tot wijziging van het decreet van 2 juli 1981 stelde dat de OVAM alleen kan participeren in projecten inzake afvalstoffenverwerking als de privé-sector in gebreke blijft en de NV VMH zulks vraagt.

Vermits de privé-sector normaliter enkel geïnteresseerd is in die projecten die financieel winstgevend zijn en de NV VMH op vraag van de Vlaamse regering eveneens een behoorlijk financieel rendement nastreeft ($\pm 10\%$) blijven enkel deze projecten voor de overheidsinstelling over die financieel verlieslatend zijn. Over de participatiemogelijkheden van gemeenten, intercommunales en provincies werd voordien in het artikel 43 van het afvalstoffendecreet van 20 april 1994 niet gesproken.

Het decreet van 20 april 1994 geeft aan de provincies een coördinerende rol (artikel 16, §§5 en 6).

De gemeentebesturen en de intercommunales, die instellingen zijn van gemeentelijk belang, zijn bevoegd voor de verwijdering van de huishoudelijke afvalstoffen. De gemeentewet verplicht het gemeentebestuur en de burgemeester te zorgen voor de openbare salubriteit (openbare gezondheid)

waarmee sedert de Franse Revolutie ook de verwijdering en verwerking van huishoudelijk afval bedoeld worden (revolutionaire decreten van 1792).

Indien men uitgaat van de opvatting dat de verwijdering en de verwerking van afval, inzonderheid van huishoudelijk afval, een aangelegenheid is van openbaar belang die alle burgers aanbelangt, en waarvoor zij ook retributies en huisvuilbelasting betalen, dan moeten de verschillende openbare besturen en instellingen van openbaar nut daartoe de wettelijke middelen en bevoegdheden hebben.

De tekst van artikel 43, §2, van het Afvalstoffendecreet (gewijzigd bij decreet van 19 april 1995) bepaalt dat op verzoek van de NV VMH, de OVAM en/of één of meer provincies, één of meer gemeenten, één of meer intercommunales en desgevallend één of meer privé-ondernemingen kunnen meewerken aan en participeren in initiatieven van de NV VMH of één van haar dochterondernemingen die betrekking hebben op het oprichten, overnemen en exploiteren van inrichtingen voor de verwijdering of de nuttige toepassing van afvalstoffen, om de doelstellingen van het afvalstoffenbeleid, zoals bepaald in artikel 5, te verwezenlijken.

Artikel 5 van het gewijzigde Afvalstoffendecreet bepaalt het volgende :

"Het afvalstoffenbeleid heeft tot doel de gezondheid van de mens en het milieu te vrijwaren tegen de schadelijke invloed van afvalstoffen en de verspilling van grondstoffen en energie tegen te gaan door :

- 1° in de eerste plaats de productie van afvalstoffen te voorkomen of te verminderen, en de schadelijkheid van afvalstoffen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken ;
- 2° in de tweede plaats de nuttige toepassing van afvalstoffen te bevorderen ;
- 3° ten slotte de verwijdering te organiseren van die afvalstoffen die niet kunnen worden voorkomen of nuttig kunnen worden toegepast".

Met andere woorden : het totale afvalstoffenbeleid werd in zijn uitvoering aan het initiatiefrecht toevertrouwd van de NV VMH. De openbare besturen en de instellingen van openbaar nut zijn, door de concrete actiemiddelen die zij alleen hebben, ondergeschikt gemaakt aan het initiatiefrecht van de NV VMH en haar dochterondernemingen, die daartoe daden van koophandel stellen, terwijl het uitoefen-

nen van een overheidsbevoegdheid in onze democratische rechtsstaat geen handelsactiviteiten is.

De NV VMH en uiteraard haar dochterondernemingen zijn handelsvennootschappen, die vennootschapsrechtelijk handelsdaden stellen en in de regel dus geen overheidsbevoegdheden kunnen uitoefenen, terwijl hun praktijk in werkelijkheid op winst is gericht. Handelsondernemingen hebben immers in principe enkel interesse in winstgevendende projecten.

Overigens kan dit artikel 43 geen afbreuk doen aan andere wetten en besluiten, die de overheidsbevoegdheden van, onder andere, provincies en gemeenten regelen.

Door bij middel van de formulering "oprichting, medewerking aan of participatie in", het initiatiefrecht toe te vertrouwen aan de NV VMH worden de openbare besturen in feite ondergeschikt gemaakt aan de NV VMH, die een handelsonderneming is, net zoals haar dochtervennootschappen. Dat is een grove schending van de regels van behoorlijk bestuur. Daarbij komt nog dat de openbare besturen en de instellingen van openbaar nut verantwoordelijk zijn tegenover de publieke opinie en de verkozen bestuurslichamen, terwijl handelsvennootschappen slechts verantwoordelijke zijn tegenover de aandeelhouders. Voor de NV VMH is dat dan het Vlaamse Gewest als enige aandeelhouder, waardoor de verantwoording van de NV VMH veeleer symbolisch is.

In artikel 43 werd §1 niet gewijzigd.

Deze paragraaf bepaalt : "§1. Wanneer dit nodig is voor de uitvoering van het geldende afvalstoffenplan, milieubeleidsplan of sectoraal uitvoeringsplan en het privé-initiatief ontoereikend is om de doelstellingen van het afvalstoffenbeleid zoals bedoeld in artikel 5 van dit decreet te verwezenlijken, en bij ontstentenis van een initiatief langs de Vlaamse Milieuholding, kan de OVAM inrichtingen voor de verwijdering of nuttige toepassing van afvalstoffen oprichten, overnemen en exploiteren, alsook participeren in ondernemingen waarvan de activiteiten bijdragen tot de verwezenlijking van voormelde doelstellingen."

Aldus kan de OVAM alleen participeren in de volgende gevallen :

- op verzoek van de NV VMH of haar dochterondernemingen en wanneer het privé-initiatief ontoereikend is ;

- bij ontstentenis van een initiatief van de NV VMH. Vermits de NV VMH of haar dochterondernemingen handelsvennootschappen zijn met winst oogmerk is deze participatie in feite beperkt tot de verlieslatende projecten.

In deze §1 van artikel 43 wordt deze bevoegdheid echter alleen gegeven aan de OVAM, niet aan de provincies of gemeenten, zodat deze laatsten hun participatiemogelijkheid beperkt zien tot een participatie van de klassieke intercommunales.

Minder duidelijk is of volgens het huidige artikel 43 het participatierecht van de provincies, de gemeenten of de intercommunales wel manifest beperkt wordt tot de voorwaarde dat het initiatief van de NV VMH moet komen.

Gelet op wat voorafgaat, kan dat bezwaarlijk het geval zijn, zodat men tot het besluit zou moeten komen dat, bij ontstentenis van een initiatief van de NV VMH, het initiatiefrecht toch wel is gegeven aan die besturen. Dit blijft echter goeddeels een open vraag.

Daarbij komt nog dat de toepassing van het bestaande artikel 43, §2 in hoofde van de NV VMH een schending inhoudt van het gelijkheidsbeginsel en van de Europese (en dus ook Belgische) concurrentieregels.

Door een wettelijk vastgelegd monopolie inzake initiatiefrecht van de NV VMH tot stand te brengen, ontwijkt men de concurrentie. In de praktijk wordt bij de creatie van bijvoorbeeld gemengde intercommunales met de dochterondernemingen van de NV VMH ook geen marktenquête gedaan.

Zo zijn er tal van voorbeelden bekend waarbij bestaande intercommunales met de NV Indaver (voorheen de NV VLAR) als "privé-partner" zijn opgericht, zonder marktconsultatie, daarbij artikel 43, §2, inroepend.

Tegelijk werd door de vroegere Vlaamse regering het subsidiebesluit gewijzigd zodat zware investeringen aan lokale en regionale besturen niet meer werden gesubsidieerd. Het geld werd van de post "subsidies aan lagere besturen" overgeheveld naar het MINA-fonds om het aldus de NV VLAR mogelijk te maken zijn kapitaal te verhogen en met artikel 43, §2, in de hand, lagere besturen en intercommunales nagenoeg te verplichten de participaties te accepteren, zonder concurrentie .

Artikel 43, §2, slaat duidelijk niet op de inzameling en de sortering van afvalstoffen. In dit verband is

het van belang na te gaan in welke mate vennootschappen, opgericht krachtens artikel 43, §2, in hun maatschappelijk doel de inzameling, de overslag en de sortering van afvalstoffen opnemen.

Dat is juridisch moeilijk te verdedigen, aangezien artikel 43, §2, enkel het verwijderen of nuttig toepassen van afvalstoffen betreft.

Aanvullend hierop hanteren bepaalde NV VMH-dochters een methodiek om via provincies en intercommunales de gemeenten met langdurige en niet-markt-conforme prijsstellingen het afvalbeheer te ontnemen door twee juridisch compleet abstracte rechtsfiguren te hanteren : afstand van gemeentelijke verwerkingsbevoegdheid en subrogatie van die bevoegdheid naar andere rechtspersonen. Gemeenten worden daarbij aangezet om het investeringsplan van de NV VMH – dochter Indaver en de afbetaling van de leningslasten daaraan verbonden mee te dragen zonder daarin inspraak te krijgen. (bijvoorbeeld DDS, Ibogem).

8. De NV Aquafin werd tijdens één van de vorige legislaturen betrokken in een Europese procedure, omdat de NV-structuur een wettelijk monopolie heeft inzake waterzuivering. De NV Aquafin werd eerst opgericht als een dochteronderneming van de GIMV en pas later door het programmadecreet van 12 december 1990 decretaal geregeld.

Aanvankelijk was het ook hier de bedoeling om de overheidsopdrachtenwetgeving niet toe te passen. De Europese Commissie heeft de NV Aquafin daartoe verplicht.

De mate waarin dat gebeurt blijft echter toch nog onduidelijk.

Hoe dan ook, de NV Aquafin is publiekrechtelijk, maar dan blijft toch de vraag waarom de openbare waterzuivering moet worden toevertrouwd via een privaatrechtelijke opdracht.

Waarom moeten in de overeenkomst tussen de NV Aquafin en de vroegere Vlaamse regering zo nodig forse garanties worden gegeven inzake financieel rendement, ook en vooral voor de privé-aandeelhouders ? Hoe werden die trouwens gekozen ? De privé-partner van Aquafin (Severn & Trents) is bovendien zowel aandeelhouder als contractant, wat eens te meer de kwestie van de onverenigbaarheid in het licht stelt.

De bekommernis om het financiële rendement van privé-aandeelhouders kan toch moeilijk een leidraad zijn voor het milieubeleid in Vlaanderen.

De vraag rijst of het ingaat tegen de elementaire beginselen van behoorlijk bestuur en tegen het algemeen belang om een privaatrechtelijke vennootschap een monopolie te geven in een sector -waterzuivering- die zich uitsluitend van overheidsgeld moet bedienen. Is het niet logischer hier een klassieke instelling van openbaar nut voor verantwoordelijk te laten zijn, volgens alle regels van dien ?

9. Het meest sprekende is de constructie van de NV VLAR (70 % NV VMH), thans gefusioneerd met de NV Indaver (nu 54 % van de aandelen bij de NV VMH).

De NV Indaver werd opgericht in 1985 met als aandeelhouder, OVAM (35 %), GIMV ($\pm$ 15 %) en de SCK-Mol (1 %) en een aantal grote bedrijven, vooral uit de chemie (15 in totaal in de beginperiode). Als eerste handeling werden een aantal OVAM-aandelen aan de GIMV in vruchtgebruik gegeven. Nadien werden alle OVAM en GIMV-aandelen aan de NV VMH gegeven, zonder dat, zoals de wet op de handelsvennootschappen voorschrijft, de raden van bestuur, of de algemene vergaderingen werden geconsulteerd. In één beweging werden al die aandelen cadeau gedaan aan de NV VMH, aanvankelijk zelfs niet met terugbetaling van de oorspronkelijke fondsen, wat een formele afwending was van begrotingsmiddelen en wat dus indruist tegen de begrotingsorthodoxie.

In 1985 bij de oprichting van de NV Indaver, werd afgesproken om na een periode van 5 jaar een evaluatie te doen vanuit de overweging dat de overheid zich geheel zou terugtrekken en haar aandelen zou verkopen aan de geïnteresseerde privé-sector. Aan de vraag naar installaties voor de fatsoenlijke verwerking van giftig en gevaarlijk afval was immers voldaan.

In de NV VLAR was de NV VMH 70 % aandeelhouder. Daarna werd de OVAM gedwongen om aandeelhouder te worden van de NV VLAR voor 19% toen het Canadese LEDLAW niet meer geïnteresseerd was. De toenmalige minister ging zelfs mee naar Canada om de onderhandelingen te leiden. Toen dat niet lukte, probeerde men 19% van de aandelen te slijten aan de OVAM waartegen sommige ambtenaren zich hevig verzetten en waardoor de directeur-generaal in een zeer moeilijke positie zat, omdat hij tevens bestuurder van de NV VLAR was, maar de toen bevoegde minister toch akkoord ging.

De verhoudingen zijn er gespannen door gebleven en de directeur-generaal van de OVAM, thans nog

bestuurder van de NV Indaver-VLAR, zit nog steeds in een positie van gemengde belangen.

De OVAM werd in een positie gewerkt waarbij men alleen nog wat mocht studeren, heffingen innen voor het MINA-Fonds (richting NV VMH), statistieken maken, plannen, enzovoort, terwijl de NV VLAR het overal voor het zeggen had en de winst kon opstrijken uiteraard zonder controle. De provincies en gemeenten werden schatplichtig aan de NV VLAR.

Om voldoende middelen te creëren voor de NV VLAR werden de subsidies aan de gemeenten en de intercommunales fors verminderd. Bovendien kon de NV VLAR niet meer concurreren tegen de gemeentelijke of intercommunale initiatieven, die gesubsidieerd werden. Zo werd uitdrukkelijk overwogen om de subsidiëring van de composteringsinstallatie van de intercommunale ILVA (Aalst) te vervangen door een VLAR-participatie, betaald uit de begroting van het Vlaamse Gewest.

De vraag rijst of het niet nodig is om deze vennootschap volledig te privatiseren en niet alleen de aandelen aan een of andere financiële instelling te verkopen maar daadwerkelijk aan de privé-sector, die bedrijvig is in de afvalsector ?

Is het nog verder toelaatbaar om de directeur-generaal van de OVAM nog langer in een dubbelzinnig bestuurdersmandaat te laten zitten of moet die niet gedwongen worden dit mandaat stante pede op te zeggen ? Hetzelfde kan worden gezegd van zijn collega van de Vlaamse Milieumaatschappij, tevens bestuurder van de NV VMH.

Een bijzonder staaltje van de handelwijze van het vorige kabinet van Theo Kelchtermans was dat de NV OVMB (stortplaats in de Gentse Kanaalzone) en initiatief van de NV CFE slechts een vergunning kreeg (in beroep) op voorwaarde dat deze privé-ondernemer een deel van zijn aandelen afstond aan de NV VMH ! Op het internationale vlak is het zo dat de NV VMH-I (International) beschikt over nagenoeg alle middelen die het Vlaamse Gewest ter beschikking stelt voor de ontwikkeling van de milieubescherming in andere landen. Inzonderheid voor Oost- en Centraal Europa beschikt alleen de VMH-I over een fonds van risicodragend kapitaal voor deze regio in Europa (800 miljoen frank). Indien dus een bedrijf, ander dan de NV VMH een beroep wil doen op die middelen dan moet deze maar zorgen rond te komen met de NV VMH en die laatste in al haar initiatieven betrekken. Zo heeft de NV Indaver een belang van 25 % in het Litouwse Vienituras, een belang van

75 % in Uwe-Eco in Polen en een dochteronderneming in Ierland.

Ook in andere Oost- en Centraal-Europese landen is deze vennootschap zeer mercantiel actief, waarbij aldus door een Vlaams overheidsbedrijf concurrentie wordt aangedaan aan andere ondernemingen van te lande. Ook hier is er dus een schending van de concurrentieregels.

Is dat toepassing van het gelijkheidsbeginsel ?

Voegen we hier nog aan toe dat de leidinggevende posities vooral aan de vriendjes van de voormalige ministers werden toebedeeld !

10. Besluit

Na dit korte overzicht komen wij tot het volgende besluit :

- 1° het MINA-Fonds moet worden hervormd en volgens de begrotingsorthodoxie worden georganiseerd ;
- 2° de constructie van een NV met alleen openbare opdrachten is ongezonder ;
- 3° de controle is manifest ontoereikend. Het Rekenhof dient zijn rol ten volle te kunnen spelen ;
- 4° er moet stante pede een einde worden gemaakt aan de bestuursmandaten van ambtenaren wanneer hun oorspronkelijke instelling geen aandeelhouder is ;
- 5° de overheidsopdrachtenwet moet onmiddellijk te worden toegepast bij de NV VMH, de NV Indaver-VLAR en bij de NV Aquafin en de NV SILT, thans opgeslorpt door de NV DEC, alle vennootschappen met de NV VMH in de meerderheid ;
- 6° voor de NV Indaver kan een volledige of aanzienlijke privatisering worden doorgevoerd ;
- 7° de NV Aquafin kan het best een gewone instelling van openbaar nut worden met alle controle die daaraan verbonden is ;
- 8° een grondige financiële audit bij de NV VMH uit te voeren door een gespecialiseerd bureau, aangewezen door de minister van Financiën en Begroting ;

9° het reeds vermelde artikel 43, §2, van het afvalstoffendecreet dient afgeschaft voor wat de NV VMH betreft ;

10° Door de verkoop van aandelen per afzonderlijke entiteit kan de opbrengst, die verschillende miljarden zal bedragen, bijvoorbeeld worden besteed aan het wegcopen van de private aandeelhouders bij de NV Aquafin.

Vermits de NV VMH slechts één aandeelhouder heeft, het Vlaamse Gewest, en krachtens de Grondwet het Parlement de vertegenwoordiger is van het soevereine volk en in haar bevoegdheidsdomein het Vlaams Parlement de volheid van bevoegdheid heeft wordt dit voorstel van decreet ingediend.

De regeerverklaring stelt dat de rol van de overheid zich in principe beperkt tot normeren, controleren en bestraffen maar dat voor de concrete uitvoering het beleid alleen dan initiatieven neemt bij gebreke van privé-initiatief of wanneer het privé-initiatief niet wenselijk is.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Het spreekt voor zich dat het hier een zuiver gewestelijke aangelegenheid betreft, zoals bedoeld in artikel 39 van de Grondwet. Dit blijft onverminderd het geval ook al wordt in het oorspronkelijke decreet van 13 juli 1994 afgeweken van de vennootschapswetgeving (bijvoorbeeld artikel 10, §1).

Dergelijke bevoegdheid werd tevens aan de decreetgever toegekend bij artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd bij artikel 8 van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 (B.S. 13 augustus 1988). Dit artikel 10 stelt :

"De decreten kunnen rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Raden (= Gewestelijke Parlementen) niet bevoegd zijn voor zover deze bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid."

Het spreekt dus vanzelf dat de Vlaamse decreetgever terzake bevoegd is.

Artikel 2

Vermits het voorstel van decreet ertoe strekt om de NV Aquafin om te vormen tot een klassieke instelling van openbaar nut en de andere dochtervennootschappen van de NV VMH te privatiseren, leidt dit tot de vereffening van de NV VMH

Het spreekt vanzelf dat de middelen die hieruit voortvloeien, toekomen aan de enige aandeelhouder, het Vlaamse Gewest.

Vermits het een gewestelijke aangelegenheid betreft heeft het Vlaams Parlement de volheid van bevoegdheid terzake.

De eventuele vrees dat daardoor de activiteiten zouden stilvallen op het terrein is volstrekt ongegrond ; het betreft hier een noodzakelijke structurele ingreep, die in principe zonder invloed blijft op de persononeelsleden en hun activiteiten.

Artikel 3

§ 1. Deze bepaling stelt dat alle aandelen die de NV VMH heeft in haar dochterondernemingen op de privé markt worden aangeboden. Dit is niet het geval voor die in de NV Aquafin, die wordt omgebouwd tot een instelling van openbaar nut.

§ 2. De andere activa en geldmiddelen moeten dadelijk worden overgemaakt aan het Vlaamse Gewest, waar ze thuishoren, inzonderheid bij het departement van Financiën en Begroting. Het spreekt vanzelf dat deze financiële operatie geschiedt onder de leiding van de minister die de financiën en de begroting onder zijn bevoegdheid heeft.

Artikel 4

§ 1. Hetzelfde kan worden gezegd van de Vlaamse Milieuholding – International. Het is immers niet ordentelijk dat de overheidsmiddelen om steunprogramma's in de milieusector uit te bouwen voor de buitenlandse milieu-investeringen, inzonderheid voor Centraal en Oost Europa, worden toebedeeld aan één vennootschap, terwijl die middelen bedoeld zijn voor alle Vlaamse ondernemingen die belangstelling hebben voor internationale programma's.

De andere Vlaamse vennootschappen moeten thans gaan aankloppen bij een concurrent met name de NV VMH of haar dochtervennootschappen om een beroep te kunnen doen op deze middelen.

Die instantie oordeelt dan op grond van haar eigen mercantiele activiteit of een Vlaams bedrijf wordt geholpen of niet. Naast het genoemde fonds voor Centraal- en Oost-Europa zijn overigens nog middelen van het Vlaamse Gewest "geparkeerd" en ter beschikking gesteld van de NV VMH bij de Wereldbank, de Europese Investeringsbank, de EBRD, Zuidoost Azië, enzovoort.

§ 2. Die middelen horen thuis bij het Vlaamse Gewest. Ze worden dus overgeheveld, evenals de te goeden vorderingen en schulden, zodat met betrekking tot deze activiteiten het Vlaamse Gewest de rechtsoptvolger wordt van de Vlaamse Milieuholding – International.

§ 3. Niet alleen de middelen maar ook de activiteiten worden dadelijk overgeheveld naar de bevoegde administratie van het Vlaamse Gewest, in dit geval naar de administratie van buitenlandse betrekkingen. Het spreekt vanzelf dat deze operatie gebeurt onder leiding van de minister die de buitenlandse betrekkingen onder zijn bevoegdheid heeft.

Die minister dient tevens een aantal maatregelen te nemen die de continuïteit van de activiteiten verzekeren.

§ 4. Indien bepaalde personeelsleden bij de Vlaamse Milieuholding-International gedetacheerd zijn vanuit het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en er onder dit statuut vallen, wordt er een einde gemaakt aan deze detachering en nemen, rekening houdend met rang en graad, hun betrekking opnieuw in. Hetzelfde geldt voor de andere personeelsleden die opnieuw hun oorspronkelijke betrekking innemen.

De andere personeelsleden die niet onder de hierboven geciteerde categorie vallen, worden ter beschikking gesteld van de minister bevoegd voor de buitenlandse betrekkingen.

Het spreekt vanzelf dat dit departement de wedde en de vergoedingen ten laste neemt.

Aldus dient niemand af te vloeien en is gegarandeerd een continuïteit van de lopende activiteiten. Die laatste wil uiteraard niet zeggen dat er in de

verdere of nabije toekomst geen trendbreuk of heroriëntatie van de middelen moet gebeuren.

In §5 wordt bepaald dat de aangelegenheid m.b.t. de activiteiten van de NV VMH – International dienen te gebeuren onder de leiding van de minister bevoegd voor de buitenlandse betrekkingen. Die termijn werd kort gehouden om de "grijze" overgangperiode zo veel mogelijk te beperken.

Artikel 5

§ 1. Deze paragraaf bepaalt meer in detail op welke wijze de aandelen die de NV VMH bezit worden aangeboden op de privé-markt.

In artikel 5, §1, wordt daarbij uitzondering gemaakt voor de NV Aquafin, de NV Aquaplus en de NV Aquasystems-International. De reden hiervoor is te vinden in het voorstel dat de NV Aquafin wordt omgebouwd tot een klassieke instelling van openbaar nut voor de openbare waterzuivering.

Hetzelfde gebeurt voor die vennootschappen die inzake activiteiten sterk verbonden zijn met de NV Aquafin.

§ 2. Deze paragraaf bepaalt dat de aanbidding van al deze aandelen van de NV VMH gebeurt op de volledig privaatrechtelijke markt en niet aan vennootschappen die rechtstreeks of onrechtstreeks behoren tot de NV GIMV of de NV Gimvindus of de Limburgse Reconversie maatschappij.

De reden daartoe ligt voor de hand. De NV VMH onstond als dochtermaatschappij van de NV GIMV en werd pas in 1994 als het ware geregulariseerd nadat de NV GIMV en de NV Gimvindus betrokken bleken bij het KS-gebeuren.

Dit is des te meer waar daar de top van de NV GIMV zich voor de strafrechter moet verantwoorden over een aantal financiële manipulaties in dat verband. Het zou bovendien de privatiseringsgedachte tegengaan indien thans de NV VMH eventueel door de NV GIMV of door de NV Gimvindus wordt overgenomen. Voor de NV GIMV wordt bovendien de privatisering overwogen, voor de NV Gimvindus werd intussen geopteerd voor een vereffening.

Een eventuele verkoop aan de NV Limburgse Reconversie maatschappij mag eveneens worden uitgesloten, vermits het werkingsgebied van de NV LRM zich noodzakelijkerwijs beperkt tot Limburg

en de activiteiten van de NV VMH zich verder uitstrekken dan Limburg.

§ 3. Deze paragraaf bepaalt dat de aanbidding van de VMH –aandelen in de vennootschappen afzonderlijk moet gebeuren per vennootschap.

Dat wil zeggen dat deze vennootschappen, waarin de NV VMH rechtstreeks aandelen heeft als apart pakket van NV VMH-aandelen worden aangeboden.

Bedoeld zijn niet de aandelen die deze dochterondernemingen op hun beurt bezitten in andere vennootschappen en nog verdere opsplitsingen.

De redenen hiervoor zijn duidelijk :

- de dochtervennootschappen van de NV VMH zijn opgesplitst per activiteitsgebied (bijvoorbeeld NV Indaver – afval ; NV DEC – slibreiniging en grondreiniging, enzovoort) ;
- deze NV VMH-aandelen worden per vennootschap aangeboden om monopolievorming in de commerciële milieusector te vermijden ;
- de dochterondernemingen van de NV VMH-dochterondernemingen behoren bij het activiteitsgebied en leunen nauw aan bij de hoofdactiviteit, zodat het logisch is dat die in principe gegroepeerd blijven, ook al worden deze nadien, na een overdracht van aandelen, opgesplitst of verder overgedragen. Een aanbidding van deze vennootschap kan wel gegroepeerd gebeuren in functie van de activiteiten. Een dergelijke groepering gebeurde al door de creatie van de NV DEC uit de fusie van de NV SILT en de NV SOILS en andere. Eveneens kan een aanbidding gesplitst gebeuren, voor zover dat monopolievorming tegengaat en de concurrentie ten goede komt. In artikel 5, §§4 en 5, wordt de mogelijkheid opgenomen dat lokale en regionale besturen een voorkooprecht krijgen, zodat deze toestand opnieuw wordt aangezuiverd. Herinkoop van aandelen door de eigen dochter wordt uiteraard niet toegestaan.

Artikel 6

§ 1. Deze paragraaf beschrijft de principes van de werkmethode door het opstellen van een lastenboek dat alle relevante informatie bevat, zowel op het financiële vlak, het vennootschapsrechtelijke vlak, het technische vlak en op het vlak van de

rol die een vennootschap speelt in het milieubeleid. Het is evident dat hiervoor een audit moet te gebeuren door een gespecialiseerd bureau.

Hiervoor wordt een termijn bepaald van 4 maanden, wat redelijk is.

§ 2. In sommige statuten staat expliciet een voorkooprecht ten aanzien van de andere aandeelhouders, naast de algemene vennootschapsrechtelijke regelingen.

Deze statutaire voorkooprechten hebben een wetelijk karakter en moeten dus worden gerespecteerd, maar ze worden natuurlijk beperkt tot het plafond van de hoogste bieder.

De voorkooprechten kunnen niet gelden voor de NV GIMV, de NV Gimvindus en de NV LRM om de hoger uiteengezette redenen.

Hetzelfde geldt voor recent (sedert 1 juli 2000) gevestigde statutaire verkooprechten, vanwege de politieke discussie die al in het vorige parlementaire werkjaar omtrent dit onderwerp bestond.

§ 3. Vermits de huidige voorgestelde overdracht van aandelen een hoofdzakelijk financiële operatie is, wordt die, inclusief de opstelling van het lastenboek, onder de leiding geplaatst van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting. Die kan zich uiteraard door een deskundig bureau laten bijstaan.

§ 4. Deze paragraaf bepaalt dat de raden van bestuur en de directies op eerste verzoek alle informatie moeten verschaffen aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting of zijn gemachtigde. Dit is de evidentie zelf.

Artikel 7

§ 1. Deze paragraaf bepaalt de verdere werkwijze. Er moet een publicatie gebeuren in het Belgisch Staatsblad en in ten minste drie kranten met een ruime verspreiding. Ook wordt een publicatie in het Europese publicatieblad voorzien.

§ 2. Deze paragraaf bepaalt de aanbiddingstermijn op 60 dagen, wat een redelijke termijn is, die aan de andere kant vermijdt dat er al te veel onzekerheid zou zijn.

§ 3. Deze paragraaf bepaalt de zorgvuldige onderzoeksplicht van de ingekomen aanbiddingen op het

vlak van de prijs, de voorwaarden, de stabiliteit van de aanbieder en als op het vlak van de perspectieven van de prijs en de voorwaarden in de milieusector.

§§ 4 tot 6. Het is evident dat hiervan een uitvoerig verslag wordt gemaakt. De termijn daarvoor wordt vastgelegd. Indien daartoe reden bestaat kunnen verbeteringsvoorstellen worden gevraagd zonder dat de termijn wordt verlegd om eventuele "coalities", "collusies" of ongezonde afspraken te vermijden.

Het spreekt vanzelf dat alle mogelijke inlichtingen moeten kunnen worden ingewonnen. Het verslag houdt eveneens een voorstel van overnemer in. Het spreekt vanzelf dat dat grondig gemotiveerd moet zijn en alle nodige informatie moet bevatten.

§ 7. Deze paragraaf bepaalt dat de eindbeslissing wordt genomen door de Vlaamse regering op voorstel van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting.

De beslissing wordt voorafgegaan door een bespreking in het Vlaams Parlement, bijvoorbeeld in de verenigde commissies van Financiën en Begroting en Leefmilieu.

Het spreekt vanzelf dat in de beslissing van de Vlaamse regering tevens een aantal formele uitvoeringsregelingen moeten worden opgenomen.

§ 8. Deze paragraaf bepaalt dat de opbrengst van de aandelen van de NV VMH toekomt aan het Vlaamse Gewest, thans de enige aandeelhouder. Zoals hoger gezegd dienen deze opbrengsten in de eerste plaats voor het verwerven van de privé-aandelen in de NV Aquafin en de NV Aquasystems International. Het saldo van de middelen wordt opgenomen in de begroting van Leefmilieu. De minister bevoegd voor milieu doet dan hier de nodige voorstellen.

Artikel 8

§ 1. Vermits de gehele operatie voornamelijk een financieel karakter heeft, behoort de leiding ervan aan de minister van Financiën en Begroting.

Hij doet een beroep op alle expertise die hem nodig lijkt maar inzonderheid :

- op een gespecialiseerd bureau dat grondig vertrouwd is met aandelenoverdrachten en met alle vennootschapsrechtelijke aspecten ervan ;
- de inspectie van Financiën, bestaande uit een college van ambtenaren met hoge graad en ruime ervaring ;
- een college van hoge ambtenaren of hoogleraren, die vertrouwd zijn met het milieubeleid ;
- zij moeten een lange ervaring hebben in het milieu.

§ 2. Het spreekt vanzelf dat die personen volledig onafhankelijk moeten zijn van de NV VMH, de NV GIMV, de NV Gimvindus of de NV LRM en uiteraard geen kandidaat-aannemers mogen zijn.

Zij zijn verantwoording verschuldigd. Hun adviezen worden gevoegd bij het eerder besproken verslag en moeten ze zorgvuldig gemotiveerd zijn.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting bepaalt hun werkingsvoorwaarden en de coördinatie van de colleges. De regels inzake confidentialiteit moeten worden geëerbiedigd.

Artikel 9

§§ 1 en 2. Teneinde de operatie ordelijk te laten verlopen moeten de raden van bestuur, de directies en de personeelsleden van de betrokken vennootschappen zich onthouden van iedere actie of interactie die de uitvoering van dit decreet in het gedrag kan brengen of er invloed op kan hebben.

Zij hebben een exclusieve informatieplicht de richting van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting of zijn afgevaardigde.

Artikel 10

§§ 1 en 2. Deze paragrafen bepalen de eerder genoemde bestemming van de middelen met het oog op het volledig openbaar maken van de huidige NV Aquafin, NV Aquaplus en NV Aquasystems International volgens de geldende vennootschapsrechtelijke regels.

§ 3. Deze paragraaf bepaalt dat onderhandelingen worden gevoerd. De leiding berust bij de Vlaamse minister van Financiën en Begroting. Hij kan uiter-

aard beroep doen op deskundigen, zoals reeds hiervan over bepaald. Onafhankelijkheid van deze deskundigen is uiteraard vereist.

§ 4. Deze paragraaf bepaalt dat van de onderhandelingen verslag wordt gemaakt.

De termijn van het verslag is 6 maanden.

§§ 5 en 6. Deze paragrafen zijn analoog aan de bepalingen uit artikel 7, 8 en 9.

Artikel 11

§§ 1 en 2. Deze paragrafen zijn klassieke bepalingen omtrent instellingen van openbaar nut. In dit geval is dat de Vlaamse Instelling voor Openbare Waterzuivering. Deze beslissingsbevoegdheid berust bij de Vlaamse regering die uiteraard rekening houden met de voorstellen inzake herstructurering moet omdat die rekening houdt met de situatie van inzonderheid, de Vlaamse Milieumaatschappij.

§ 3. Deze paragraaf is een belangrijke bepaling omdat moet worden voorzien in de rechtsopvolging van de overgenomen vennootschappen.

§ 4. Deze paragraaf geeft een algemene delegatie aan de Vlaamse regering, die instaat voor een vlotte organisatie en afwikkeling van deze activiteit.

Artikel 12

§§ 1 en 2. Zoals het past vraagt het Vlaams Parlement aan het Rekenhof zijn toezichtsbevoegdheid uit te oefenen omtrent :

- de uitgevoerde aandelenoverdracht ;
- de wettigheid van de uitgaven aan de NV VMH en van haar dochterondernemingen gedurende de laatste 6 jaar.

Die termijn is redelijk omdat verwezen wordt naar het decreet van 13 juli 1994. Bovendien kon het Rekenhof nog nooit een dergelijke controle doen.

Artikel 2

§§ 1 en 2. Deze paragrafen wijzigen artikel 43 van het Afvalstoffendecreet. De uitleg hiervoor werd als uitvoerig in de algemene toelichting gegeven.

Artikel 14

§§ 1 en 2. Deze paragrafen schaffen het principe af van het fel bekritiseerde MINA-Fonds en voeren terzake de begrotingsorthodoxie terug in. Aan het Rekenhof worden de nodige voorstellen gevraagd terzake.

Het spreekt vanzelf dat de verdere afhandeling van deze laatste aangelegenheid haar beslag moet krijgen in de concrete begrotingsdecreten.

Patrick LACHAERT

Paul WILLE

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De NV Vlaamse Milieu Holding, (hierna VMH te noemen) voorheen een gespecialiseerde dochteronderneming van de NV Gewestelijke Investeringsmaatschappij, hierna NV GIMV te noemen en bedoeld in het decreet van 13 juli 1994, wordt ver-effend. De middelen die hieruit voortvloeien komen toe aan het Vlaamse Gewest.

Artikel 3

§ 1. Alle aandelen die de VMH heeft in dochtervennootschappen worden op de privé-markt aangeboden en te gelde gemaakt, op de hierna volgende wijze, met uitzondering van die van de NV Aquafin, opgericht bij decreet van 12 december 1990 betreffende het bestuurlijk beleid.

§ 2. Alle andere activa of geldmiddelen worden van de VMH overgemaakt aan het Vlaamse Gewest (administratie van Financiën en Begroting).

Artikel 4

§ 1. Alle activiteiten, de geldmiddelen en de fondsen die door de VMH-International voor rekening van de VMH werden beheerd, waaronder het fonds voor milieu-investeringen voor Centraal- en Oost-Europa, worden dadelijk overgeheveld naar het Vlaamse Gewest.

§ 2. De geldmiddelen worden overgeheveld naar de begroting van het Vlaamse Gewest.

§ 3. De activiteiten worden overgeheveld naar de administratie bevoegd voor de buitenlandse betrekkingen, onder de leiding van de Vlaamse minister die de buitenlandse betrekkingen onder zijn bevoegdheid heeft. Hij staat in voor de continuïteit van deze activiteiten.

§ 4. Enkel die personeelsleden die werken bij de VMH-International en die nu vallen onder het statuut van de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, worden van rechtswege overgeheveld naar dat ministerie, in de rang en graad die zij statutair bekleden.

De andere personeelsleden nemen terug hun betrekking in van hun oorspronkelijke benoeming.

Andere personeelsleden die niet vallen onder het ambtenarenstatuut van de Vlaamse Gemeenschap of geen oorspronkelijke benoeming hebben, worden ter beschikking gesteld van de minister die de buitenlandse betrekkingen in zijn bevoegdheid heeft.

§ 5a. De operatie van overdracht en activiteiten gebeurt onder de leiding van de Vlaamse Minister van Begroting en Financiën alsmede van de Minister die de Buitenlandse Betrekkingen in zijn bevoegdheid heeft.

§ 5b. De in dit artikel bedoelde operatie van overdracht is beëindigd ten laatste twee maanden na de publicatie van dit decreet.

Artikel 5

§ 1. Alle aandelen die de VMH bezit in vennootschappen waarin de VMH referentieaandeelhouder is of waarin de VMH als aandeelhouder verschafter is van risicokapitaal, worden aangeboden op de privaatrechtelijke markt, behalve deze van de NV Aquafin, de NV Aquaplus en van de NV Aquasystems-international.

§ 2. De aanbidding van de aandelen van de VMH in de in artikel 5, §1 genoemde vennootschappen gebeurt aan bestaande volledig privaatrechtelijke vennootschappen die volledig onafhankelijk zijn van de NV GIMV, de NV Gimvindus of de NV Limburgse Reconversiemaatschappij of één van diens dochtervennootschappen. Vennootschappen, die reeds een feitelijk monopolie bezitten in een andere sector van het economisch of maatschappelijk gebeuren worden van overname uitgesloten.

§ 3. De aanbidding van de aandelen van de VMH in de in artikel 5, §1, genoemde vennootschappen gebeurt in de regel afzonderlijk per vennootschap. De aanbidding van deze aandelen kan echter gegroepeerd gebeuren voor meer dan één vennootschap samen indien de daadwerkelijke aard van de activiteit daartoe aanleiding geeft.

Van een bepaalde vennootschap kan ze gesplitst gebeuren indien dat ten goede komt aan de concurrentiële situatie op de markt voor deze activiteiten en indien dat monopolievorming tegengaat.

§ 4. Gelijktijdig worden de aandelen, die de dochtervennootschappen van de VMH bezitten in gemengde vennootschappen, zoals gemengde intercommunales of vennootschappen, opgericht met toepassing van artikel 43, §2, van het Afvalstoffen-decreet, opgericht met lokale of regionale besturen aan deze laatste besturen aangeboden bij wijze van voorkeepsrecht ter waarde van de nominale waarde van het aandeel van die dochtervennootschappen van de VMH, bedoeld in artikel 5, §1.

§ 5. Herinkoop van de aandelen van de in artikel 5, §1, bedoelde vennootschappen wordt niet toegestaan, noch rechtstreeks noch onrechtstreeks.

Artikel 6

§ 1. Teneinde de aanbidding van de in artikel 5, §1, bedoelde aandelen geordend te laten verlopen wordt vooraf een lastenkohier opgesteld dat alle informatie bevat aangaande de financiële toestand van de betrokken vennootschap of vennootschappen, de tegoeden, vorderingen, meerwaarden en schulden, alle vennootschapsrechtelijke informatie en de situatie van de vennootschap op het vlak van investeringen en dienstverlening op het vlak van milieubescherming alsmede alle andere nuttige informatie die door het vennootschapsrecht wordt vereist of nuttig is voor de kandidaat-overnemers. Dit lastenkohier is beschikbaar 120 dagen na de publicatie van dit decreet.

§ 2. Bij de aanbidding van die aandelen wordt rekening gehouden met de eventuele statutaire rechten van voorkoop, die zouden gelden voor ieder van de betrokken vennootschappen waarvan de aandelen van de VMH worden aangeboden.

De statutaire voorkeursrechten kunnen geen verdere uitwerking hebben inzake overdracht van aandelen dan een voorrang bij gelijke prijs per aandeel of voor een groep van aandelen.

Statutair voorkeursrechten inzake overname van aandelen die in het bezit zouden zijn van de NV Gimv, de NV Gimvindus of van de NV Limburgse Reconversie maatschappij of van één van hun dochtervennootschappen kunnen geen uitwerking hebben, evenmin als de statutaire voorkeurrechten op aandelen die gevestigd zijn na 1 juli 2000.

§ 3. De opstelling van de in artikel 6, §1, bedoelde lastenkohieren gebeurt onder de leiding en toezicht van de Minister van Begroting en Financiën. Hij kan hiervoor een beroep doen op een daartoe bevoegde en onafhankelijke onderneming.

§ 4. De raden van bestuur en de directies van de betrokken vennootschappen verschaffen, op eerste verzoek, alle informatie en alle inlichtingen die hen gevraagd worden door de Minister van Begroting en Financiën of door zijn gemachtigde of gemachtigden.

Artikel 7

§ 1. De aanbiedingen van de aandelen, bedoeld in artikel 5, §1, worden openbaar gemaakt via een bekendmaking in het Belgisch Staatsblad en in ten minste drie dagbladen die op ruime schaal worden verspreid in het Vlaamse Gewest. Tevens gebeurt een bekendmaking in het Europese publicatieblad.

§ 2. Gerekend vanaf de dag van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad of van het Europees publicatieblad bedoeld in §1, worden de voorstellen van overname uitgaande van kandidaat-overnemers uiterlijk de zestiende dag in ontvangst genomen door de Vlaamse Ministers van Begroting en Financiën of door zijn gemachtigde.

§ 3. De voorstellen worden grondig onderzocht zowel op het financiële vlak als op het vlak van de betrouwbaarheid en de stabiliteit van de kandidaat-overnemers, de perspectieven die zij bieden op het vlak milieutechnische ontwikkelingen, de prijs en de andere voorwaarden die in de aanbidding zijn gesteld.

§ 4. Een verslag aangaande de verschillende voorstellen bedoeld in §2, en alle aangaande aspecten ervan, wordt overhandigd aan de Vlaamse Minister van Begroting en Financiën 60 dagen na ontvangst van de aanbiddingen.

§ 5. In de loop van de in artikel 7, §§ 3 en 4, bepaalde termijn van 60 dagen kunnen desgevallend verbeteringsvoorstellen aan de kandidaat-overnemers gevraagd worden. De voorstellen worden uitdrukkelijk gemotiveerd. De termijn wordt hierdoor niet verlengd. Over de voorstellen van de kandidaat-overnemers kunnen alle nuttige inlichtingen worden gevraagd door de Vlaamse Minister van Begroting en de Financiën of door zijn gemachtigde.

§ 6. Het verslag omtrent de overnamevoorstellen van de kandidaat-overnemers bevat op zijn beurt voor iedere van de over te nemen aandelenpakketten, bedoeld in artikel 5, § 1, een voorstel van overnemer.

§ 7. De eindbeslissing inzake de overname wordt genomen door de Vlaamse regering op voorstel van de Vlaamse Minister van Begroting en Financiën en na bespreking ervan in het Vlaams Parlement.

In de beslissing van de Vlaamse regering wordt tevens de termijn bepaald van betaling en van volledige afwikkeling van de overdracht van de aandelen, bedoeld in artikel 5, §1.

§ 8. De opbrengst van de verkoop van de in de artikelen 4 en 5 bedoelde activa en aandelen wordt bestemd voor de in artikel 10 bedoelde andere overdracht van aandelen naar het Vlaamse Gewest toe.

Het saldo van die middelen wordt toegevoegd aan de begroting voor Leefmilieu.

De minister van Leefmilieu doet ten gepaste tijde met kennis van zaken hiertoe de nodige voorstellen.

Artikel 8

§ 1. De Vlaamse minister bevoegd voor de begroting en de financiën in zijn bevoegdheid heeft, heeft de leiding van de operatie tot overdracht van de in artikel 5, § 1, bedoelde aandelen.

Hij doet daarvoor een beroep op :

- a) een gespecialiseerd deskundige inzake overdracht van aandelen die grondig op de hoogte is van alle fiscale, financiële en vennootschapsrechtelijke aspecten van dergelijke operaties ;
- b) een college van drie inspecteurs van financiën die de graad hebben van inspecteur-generaal van financiën, die adviezen verstrekken aangaande de financiële aspecten ;
- c) een college van milieudeskundigen, die een advies verstrekken aangaande de milieutechnische aspecten en ontwikkelingsmogelijkheden.

De milieudeskundigen hebben een rang die overeenkomt met die van inspecteur-generaal of een hogere rang of de titel van gewoon hoogleraar.

Zij moeten een nuttige ervaring hebben van ten minste 15 jaar in het algemeen milieubeleid of de afvalverwerking en bodemsanering of energieopwekking. De ervaring moet op objectieve wijze blijken.

§ 2. Alle personen bedoeld in §1, moeten onafhankelijk zijn van de VMH, de NV GIMV, de NV Gimvindus en de NV Limburgse Reconversiemaatschappij alsook van de kandidaat-overnemers in die zin dat zij nooit personeelslid van de VMH, de NV GIMV, de NV Gimvindus, de NV Limburgse Reconversiemaatschappij of van één van hun dochtervennootschappen geweest zijn, noch enig mandaat hebben bekleed van bestuurder bij de VMH of namens de VMH bij één van haar dochtervennootschappen.

De deskundige personen zijn enkel verantwoordelijk verschuldigd aan de Vlaamse minister van Begroting en Financiën.

§ 3. De adviezen van deze personen worden bij het verslag, bedoeld in artikel 7, §6, gevoegd.

§ 4. De minister van Begroting en Financiën bepaalt de voorwaarden van de werkzaamheden van de deskundigen alsmede de coördinatie van die werkzaamheden.

Artikel 9

§ 1. De raden van bestuur, de directies en de personeelsleden van de VMH of van de dochterondernemingen ervan, onthouden zich van iedere actie omtrent de overdracht van de in dit decreet bedoelde aandelenoverdracht of van alle acties en beslissingen, die de aandelenoverdracht kan beïnvloeden.

§ 2. Zij verschaffen enkel inlichtingen aan de Vlaamse minister van Begroting en Financiën of de daartoe door hem gemandateerde personen.

Artikel 10

§ 1. De aandelen, in handen van andere instanties, instellingen of vennootschappen dan de VMH in de NV Aquafin, de NV Aquaplus en de NV Aquasystems International, worden door het Vlaamse Gewest aangekocht volgens de statutaire en vennootschapsrechtelijke regels die een dergelijke overdracht van de aandelen van de in dit artikel genoemde vennootschappen beheersen.

§ 2. De geldmiddelen die nodig zijn om de in §1 genoemde aandelenoverdracht te doen, worden geput uit de opbrengst van de verkoop van alle andere aandelen en activa van de VMH, zoals bedoeld in de artikelen 4, 5, 6 en 7.

§ 3. Onder leiding en toezicht van de minister van Begroting en Financiën worden onderhandelingen gevoerd met de in §1 bedoelde instanties, instellingen en vennootschappen.

De minister van Begroting en Financiën doet hier toe een beroep op één of meer deskundigen, zoals bepaald in artikel 8, §1, met dien verstande dat de in artikel 8, §1, c, bedoelde technische deskundigheid moet slaan op de waterzuivering.

Dezelfde onverenigbaarheden gelden.

§ 4. Na het verloop van de in dit artikel bedoelde onderhandelingen, die maximaal 6 maanden in beslag nemen na goedkeuring van dit decreet wordt aan de Vlaamse minister van Begroting en Financiën een verslag bezorgd door de personen die de onderhandelingen hebben gevoerd.

§ 5. De beslissing omtrent de effectieve aandelenoverdracht berust bij de Vlaamse regering.

Zij neemt slechts haar beslissing na een bespreking in het Vlaams Parlement.

Deze bespreking en de beslissing kan tegelijkertijd gebeuren als die bedoeld in artikel 7, §7.

§ 6. De raden van bestuur, de directie en de personeelsleden, van de vennootschappen bedoeld in §1 onthouden zich van iedere actie of beslissing. Zij kunnen wel inlichtingen verschaffen en adviezen geven op eerste verzoek van de Minister van Begroting en Financiën of de door hem gemandateerde personen.

Artikel 11

§ 1. Zodra het Vlaamse Gewest in het bezit is van alle in artikel 10, §1, bedoelde aandelen, bepaalt de Vlaamse regering het statuut en de maatschappelijke zetel van een nieuw op te richten Vlaamse Instelling voor Openbare Waterzuivering.

Zij bepaalt tevens het statuut van het personeel, gelijklopend met het ambtenarenstatuut van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, tenzij afwijkingen verantwoord zijn wegens de specifieke

aard van de activiteit van de Vlaamse Instelling voor Openbare Waterzuivering.

§ 2. Bij het bepalen van het statuut van het Instituut voor Openbare Waterzuivering houdt de Vlaamse regering rekening met de aanverwante instellingen, zoals de Vlaamse Milieumaatschappij.

§ 3. De Vlaamse Instelling voor Openbare Waterzuivering is de rechtsopvolger van die vennootschappen, bedoeld in artikel 10, §1.

§ 4. De Vlaamse regering neemt alle maatregelen voor een vlotte organisatie, overgang en werking van het Vlaams Instituut voor Openbare Waterzuivering.

Artikel 12

§ 1. Het Rekenhof stelt een verslag op na een onderzoek over de operaties, bedoeld in de artikelen 4, 5, 6 en 7 alsmede de operatie bedoeld in de artikelen 10 en 11.

§ 2. Het Rekenhof stelt een grondig onderzoek in naar de wettigheid van alle uitgaven van de VMH en van haar dochterondernemingen over de periode van de afgelopen zes jaar.

Artikel 13

§ 1. Het artikel 43 van het Afvalstoffendecreet van 2 juli 1981, zoals gewijzigd bij decreet van 19 april 1995, wordt wat de VMH en haar dochtermaatschappijen betreft, opgeheven.

§ 2. De bestaande vennootschappen die werden opgericht op grond van artikel 43 van voornoemd Afvalstoffendecreet kunnen worden voortgezet als gewone vennootschappen of als intercommunale maatschappijen, rekening houdend met wat is bepaald in de artikelen 5, 6 en 7.

Artikel 14

§ 1. Het begrotingsfonds voor preventie en sanering inzake Leefmilieu en Natuurbehoud, opgericht bij decreet van 23 januari 1991 en zijn uitvoeringsbesluiten wordt afgeschaft.

§ 2. Alle middelen, tegoeden en vorderingen van het fonds, bedoeld in §1, gaan volledig over naar het Vlaamse Gewest. De verschillende begrotingsposten worden ingepast in de volgende begroting van het Vlaamse Gewest of in die van de instellingen van openbaar nut die tot het Vlaamse Gewest behoren en wiens begroting aan die van het Vlaamse Gewest wordt gehecht.

§ 3. Ter uitvoering van §§ 1 en 2 van dit artikel wordt onverwijld een voorstel aan het Rekenhof gevraagd.

Dit Hof doet zijn voorstel aan het Vlaams Parlement binnen 60 dagen na goedkeuring van dit decreet.

Patrick LACHAERT

Paul WILLE
